

A BARNA MEDVE (*URSUS ARCTOS*) ÉLŐHELYHASZNÁLATA EGY MOZAIKOS ERDŐS-AGRÁR TÁJBAN, A KELEMEN-HAVASOK LÁBÁNÁL

JUHÁSZ ERIKA^{1*}, KÖRMÖCZI LÁSZLÓ¹, MOLNÁR ZSOLT², KECSKÉS ATTILA³

¹Szegedi Tudományegyetem, Ökológiai Tanszék

²MTA Ökológiai Kutatóközpont, Ökológiai és Botanikai Intézet

³Milvus Csoport – Madártani és Természetvédelmi Egyesület

*e-mail: juhasz.erika43@gmail.com

Absztrakt

Az elmúlt évszázadban történt tájhasználati változások, a szántók felhagyása, valamint az ennek hatására megindult cserjésedés jelentős befolyást gyakorolt a Kárpát-medencében élő nagyragadozók, például a barna medve életmódjára. A barna medve területhasználata szempontjából a táj- és vegetációszerkezet a legmeghatározóbb tényezők közé tartozik. Románia dombvidéki területei kiválóan alkalmasak ezen hatások vizsgálatára.

Eddig két, a Kelemen-havasok lábánál elhelyezkedő település, Marosvécs és Dédabisztra határában végeztünk vegetáció-felméréssel párhuzamos medveéletnyom-felmérést 50 db 1 km hosszú szelvény mentén 2016 augusztusában. Ürülékeket, fekvésnyomokat, csapásokat, hántásokat, feltúrt hangyabolyokat, kiásott rágcsáló- és darázfészkeket, valamint vegetációszerkezeti paramétereket dokumentáltuk 10 méteres szakaszonként.

A térségben nagy számban találhatóak felhagyott, illetve művelés alatt álló szántók, kaszálók, kevésbé és intenzíven legeltetett területek. Marosvécs esetében az uralkodó erdőtípus a sekély, savanyú talajon nőtt kocsánytalan tölgyes. Ahol a talajtani adottságok megteremtik a szükséges feltételeket, és az erős erdészeti beavatkozás hiányzik, ott sűrű gyertyános cserjeszint jelenik meg. Dédabisztra mellett már a bükkösök is nagy területet uralnak.

Kiásott rágcsálófészket, feltúrt hangyabolyt intenzíven legeltetett területen sosem találtunk, de ezek az életnyomok megjelentek már keskeny bokorsávok védelmében is. Az erdős területeken a hangyászás nem volt jellemző. A cserjeszint nélküli erdőrészekben ürülékek vagy más életnyomok alig fordultak elő. A sűrű gyertyános cserjeszinttel rendelkező erdőkben medve-fekvőhelyeket találtunk. Több esetben a fekvőhelyek környékén lévő ürülékek különböző kora (friss és tölgyemakkok terméscsalát tartalmazó

előző évi) alapján rendszeres használatra következtettünk. A mezőgazdasági művelés felhagyását követően kialakult kiterjedt cserjések a barna medve fontos nappalozóhelyei.

Az ürülékek összetételének vizsgálata alapján megállapítható, hogy a medvék egyik legfontosabb nyári tápláléka a vadvadkörte (*Pyrus pyraeaster*), melynek idős, bő termés hozamú egyedei fáslegelőkön találhatóak. A fáslegelők tehát értékes táplálékbázist jelenthetnek a medvék számára, csökkentve ezáltal a falvak határán ültetett gyümölcsösökre eső károkat.

A tájhasználati változások jelentős hatást gyakorolnak a barna medve mozgáskörzetére, életmódjára. A falvak közelében a tájszerkezet tudatos alakítása mérsékelheti a medvék gabonátáblákban, kiskertekben való kártételét. Ennek kidolgozása megkezdett munkánk folytatását, valamint a természetvédelem és a gazdálkodói oldal érdekeinek egyeztetését igényli.

